

Tema del trimestre: *Les demències al cinema*

➤ *Bases del debat*

El cinema és l'anomenat setè art perquè interpel·la als nostres sentits i emocions i, a l'hora, és un gran canal de difusió de diversos components socials. L'atenció a les persones amb demència, la malaltia d'Alzheimer (MA) o els símptomes i la seva evolució s'identifiquen amb tots aquests valors del cinema i per això han estat àmpliament utilitzats des dels diferents estils.

Hi ha múltiples formes de reproduir la realitat per tal d'explicar i transmetre el missatge a l'espectador. Alguns entesos ho divideixen entre el cinema dels germans Lumière i el de George Meliès, però de forma corrent, podem diferenciar entre els films documentals centrats en un element o persona concreta, la narració d'una realitat "objectivable", i els films de ficció.

Hi ha films, com "IRIS" (2001) que explica la història real entre la novel·lista britànica Iris Murdoch amb MA i el seu marit, on costa distingir entre ficció i no ficció. A Catalunya tenim recent encara el documental "Bicicleta, cullera, poma" (2010) que mostra el procés diagnòstic i la fase inicial de la MA del polític català Pasqual Maragall o la pel·lícula d'animació "Arrugas" (2011), extreta del còmic amb el mateix nom, que reflexa la vida en un residència geriàtrica des de la perspectiva de qui hi ha d'anar a viure.

Imatge 1. Cartells de les pel·lícules documentals.

➤ *La demència com a trama argumental*

El realisme, amb més o menys dramatisme, és la base de la majoria de films pensats per fer commocionar i reflexionar a l'espectador. "Away from her" (2006) contraposa la realitat de la persona amb demència i la

de la seva parella i cuidador. "Still Alice" (2014) és una de les de major ressò mediàtic i explica la irrupció de la MA en una persona jove i la seva evolució. La pel·lícula danesa "En Sang för Martin" (2001) o la catalana "La família" (2016) exposen un relat similar de convivència amb la de demència amb un estil menys *Hollywoodià*.

Tanmateix, la pèrdua de memòria també ha donat peu a la creació de trames complexes i d'acció. "Remember" (2015) és una pel·lícula que barreja espies, 2ª GM i venjança amb la demència del protagonista com a element diferencial sobre les múltiples pel·lícules de trama similar. "Dying of the light" (2014) és un thriller d'acció de Nicolas Cage com espia amb demència frontotemporal com tret distintiu.

➤ *Una mirada cultural diferenciada*

El cert és que, contraposant films de procedències diferents, podem trobar múltiples perspectives culturals i punts de vista diferents, tant pel que fa a l'atenció de les persones amb demència com sobre les problemàtiques i les situacions que han d'afrontar els seus personatges i el seu entorn.

Pel·lícules com el "El hijo de la novia" (2000-Argentina), "Jodaeiye Nader Az Simin" (2011-Iran) o "Pandora'nin kutusu" (2008-Turquia), permeten comprovar la universalitat de la demència i les diferències segons contextos culturals. "Memories of Tomorrow" (2006) és una pel·lícula japonesa on destaca la visió del propi protagonista (pacient) o "A moment to remember" (2004) exposa les dificultats en el context de Corea del Sud. "Black" (2005) és un film de la Índia que contraposa una mirada positiva de la MA i "Poetry" (2010) dota de versos la pèrdua.

Imatge 2. Films amb contraposició cultural.

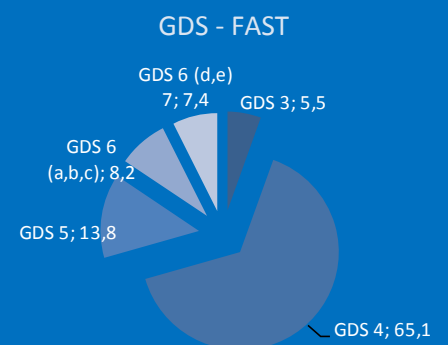
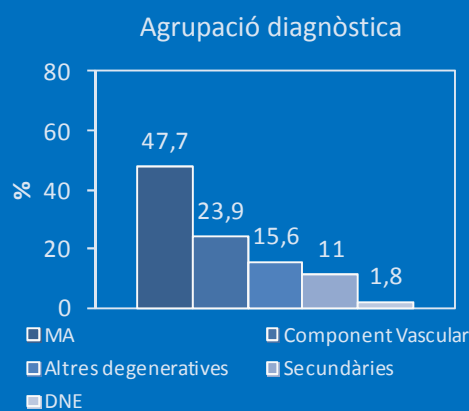
➤ Per més informació relacionada

Gerritsen DL, Kuin Y, Nijboer J. Dementia in the movies: the clinical picture. Aging & Mental Health. 2014;18:276-280. Estudi de categorització del rol de les demències en les pel·lícules. Identifiquen 4 grups de pel·lícules segons el rol de la demència sigui protagonista al llarg de tota la pel·lícula (p. e. Away fro Her, The memory of a killer, etc.), protagonista duran una part de la pel·lícula (Iris, The Iron Lady, The curious case of Benjamin Buton), és part rellevant de personatges secundaris (Aurora Boreales, Despertar del planeta de los símios) o és un rol residual (The Descendants, 50/50). També identifiquen les característiques centrals que tracten les diferents pel·lícules manifestant que el tracte de la memòria és majoritari i que els trastorns de conducta són tractats de forma residual. Tanmateix, tant sols identifiquen films dels EUA, UK o Holanda i considerades pel·lícules pel públic general, excloent documentals o cinema independent o d'altres cultures no occidentals.

Alzheimer's Society, Film Audiences Network & UK Cinema Association. Dementia Friendly Screenings: A guide for cinemas. El Regne Unit ha estat la primera nació en establir una data (2020) per ser un país *dementia-friendly*. En aquest recorregut per adaptar i fer més accessible a les persones amb demència i als seus cuidadors els diferents entorns, l'any 2017 es va crear la guia per fer dels cinemes un espai adequat. Per les seves característiques, el cinema és un espai on compartir temps però també de descans i distracció pels cuidadors. Aquesta guia dona recomanacions tant pel condicionament de l'espai com de cartellera i la difusió. Molts d'aquests punts són aplicables també a molts altres espais dedicats a l'oci i a la cultura. https://arts4dementia.org.uk/wp-content/uploads/2017/10/DFS_Guide_for_cinemas_12BBB.pdf

➤ I trimestre 2018 de ReDeGi.

- **8.214** casos registrats
- Edat: **78,7** anys
- MMSE: **21,5** punts
- Atenció primària: **88,3%**
- Temps fins al diagnòstic: **2,38** anys
- Antecedents familiars **29,6%**
- Antecedents depressió: **20,1%**

Global Deterioration Scale- Functional Assessment Staging

Col·laboradors del ReDeGi:

